

“Tabiyat va Geografiyani o‘qitish metodikasi” fanidan savollar to‘plami 4 kurs geografiya 2024\2025 o‘qiv yili

1. Tabiyat va geografiya o‘qitish metodikasi fanining ob’ekti va predmeti.
2. Tabiyat va geografiya o‘qitish metodikasi fanning maqsadi va vazifalari.
3. Tabiyat va geografiya o‘qitish metodikasi fanining boshqa fanlar bilan bog‘liqligi.
4. Tabiat va geografiya ta’limi metodikasining shakllanish va rivojlanish tarixi.
5. O‘rta Osiyoni Chor Rossiyasi bosib olgunga qadar bo‘lgan o‘qitish tizimi.
6. Mustamlaka davrida geografiya o‘qitish metodikasining rivojlanishi.
7. “Rus-tuzem” maktabalarining ochilishi va ularda geografiyaning o‘qitilishi.
8. 1900 yillarda ochilgan “Yangi usul” maktablari va ularda geografiya fanining o‘qitilishi.
9. F.Karimiyning geografiya darsligi.
10. 1900-1915 yillarda yaratilgan geografiya darsliklari.
11. Muhammad Amin Karimiyning 1914 yilda chop etilgan “Jo‘g‘rofiyai riyoziy” risolasining ahamiyati.
12. A.Donish, M.Abdurashidxonov, Furqat, M. Behbudiy, Xoji Yusuf Xay’atiy, Avloniylarning tabiiyot va geografiya ta’limiga qo‘shgan xissalari.
13. Sobiq Ittifoqning o‘zbek maktablarida geografiya ta’limi.
14. Mustaqillik yillarida tabiiyot va geografiya ta’limidagi tub o‘zgarishlar.
15. 11 yillik ta’lim, akademik litsey, kollejlarda tabiiyot va geografiya ta’limidagi o‘zgarishlar.
16. Mustaqillik yillarida yaratilgan «Atrofimizdagi olam», «Tabiatshunoslik» va «Geografiya» darsliklari.
17. Xorijda tabiat va geografiya ta’limi. Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda tabiiyot va geografiya ta’limi.
18. Tabiyat va geografiyani o‘qitishda uzoq va yaqin xorij mamlakatlari tajribasi (Rossiya, Germaniya, AQSh, Kembrij maktablari, Koreya Respublikasi, Singapur, Qozog‘iston misolida).
19. Xalqaro baholash tadqiqotlari (PISA, TIMSS, STEAM)da tabiiyot va geografiya ta’limining ahamiyati.
20. O‘zbekistonda tabiat va geografiya ta’limining tarkibi va mazmuni. O‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi muassasalari va o‘rta maktablarda tabiiyot va geografiya o‘qitishning maqsadi.
21. «Atrofimizdagi olam», «Tabiatshunoslik» va «Geografiya»ni o‘qitishni ta’limiy, tarbiyaviy hamda bilish qobiliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati.
22. Tabiyat va geografiya fanlaridan kompetensiyaviy yonvoshuvga asoslangan DTS va o‘quv dasturining tarkibi hamda mazmuni. Ularning fanni o‘qitishdagi ahamiyati.
23. Tabiat va geografiya ta’limida o‘qitish metodlari.
24. Tabiat va geografiya ta’limida qo‘llaniladigan metodlar tasnifi.
25. Tabiat va geografiya ta’limida metodlarning o‘rni va roli. Vaqt o‘tishi bilan metodlarning o‘zgarishi.
26. Tabiat va geografiya ta’limida metodlarga qo‘yiladigan talablar.
27. Tabiat va geografiya ta’limida darslik va qo‘shimcha adabiyotlar bilan ishlash.
28. Darslik bilan ishlash bilim olishning manbai ekanligi.
29. Darslik bilan ishlash turlari; darslik matni bilan ishlash, reja tuzish; darslikdagi rasmlar, xaritalar, jadvallar, chizmalar, mashq, savol va topshiriqlar bilan ishlash.
30. Qo‘shimcha adabiyotlardan mustaqil bilim olish yo‘llari.
31. Tabiat va geografiya ta’limida xarita va globuslardan foydalanish.
32. Xarita bilan ishlash. Tabiat va geografiya ta’limida qo‘llaniladigan xaritalarga tavsif.
33. Xaritalarni tushunish, bilish, o‘qish va solishtirish.
34. Tabiiy va iqtisodiy xaritalarni o‘qish.

34. Globus bilan ishlash metodlari. Globusning o'ziga xos xususiyatlari.
35. Globusda koordinatalarni, masofalarni o'lchash.
36. Kuzatish va tajriba usullari.
37. Geografiya ta'limini uyushtirishning shakllari. Dars.
38. O'quvchilarning mustaqil ishlari.
39. Maslahatlar uyushtirish.
40. Fakultativ mashg'ulotlar, ekskursiyalar.
41. Uyga vazifaning ta'limda tutgan o'rni va roli.
42. Tabiiyot va geografiya ta'limida dars.
43. Atrofimizdagi olam, tabiatshunoslik va geografiya darslarining ta'limda tutgan o'rni
44. Darsga qo'yiladigan talablar. Darsning turlari.
45. Aralash dars.
46. Yangi bilimlarni o'zlashtirish darsi.
47. Ko'nikma va malakalarni hosil qilish darsi.
48. Mustahkamlash darsi. Takrorlash darsi.
49. Tabiat va geografiya darslarini rejalashtirishning ta'limda tutgan o'rni va roli.
50. O'qituvchi ish faoliyatida rejalashtirishning zarurligi.
51. Rejalashtirishga qo'yiladigan talablar.
52. Taqvim-mavzuiy rejalar.
53. Darslarni rejalashtirish.
54. Tabiat va geografiya darslarining tahlili.
55. Tahlil qilishning zarurligi, ahamiyati.
56. Dars tahlilining maqsad va vazifalari.
57. Tabiiyot va geografiya darslarini tahlil qilish tartibi.
58. Tabiat va geografiya ta'limida o'quv ekskursiyalari.
59. Tabiat va geografiya ta'limida ekskursiyalarning o'rni va roli.
60. Tabiatshunoslik va geografiyaga oid bilim va tushunchalarni shakllantirishda ekskursiyaning ahamiyati.
61. Ekskursiya o'tkazishga tayyorgarlik bosqichlari.
62. O'quv va o'lkashunoslik ekskursiyalari.
63. Tabiiy geografik ekskursiyalar.
64. Iqtisodiy geografik ekskursiyalar.
65. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini tekshirish va baholash.
66. O'quvchilar bilimini baholashning zarurligi. Baholash turlari.
67. Baholash turlari. Summativ, kognitiv va formal baholash.
68. Baholash borasida xalqaro tajribalar.
69. Tabiat va geografiya ta'limi jarayon qismlari. *Bilim*. Tabiat va geografiya ta'limida bilim, tushuncha, sabab-oqibat, qonuniyat, nazariya, tasavvur aloqadorligi.
70. Bilimlarning turlari. Nazariy va empirik bilimlar.
71. Tabiatshunoslikka xos tushunchalar.
72. Tabiiy geografik tushunchalar.
73. Iqtisodiy geografik tushunchalar.
74. Aniq va mavhum tushunchalar.
75. Yakka tushunchalar. Umumiy tushunchalar. Tushunchalarni shakllantirish bosqichlari. Tushunchalarni shakllantirishda xilma-xil ta'lim vositalaridan foydalanish.
76. Ko'nikma va malaka. Tabiat va geografiya ta'limida ko'nikma va malakalarni shakllantirish.
77. Geografik ko'nikma va malakalar mohiyati, mazmuni.
78. Ko'nikmalarga va malakalarga xos bo'lgan belgilar.
79. Ta'limda ko'nikmalarning o'rni va roli.
80. Ko'nikmalarni shakllantirish metodikasi.
81. Ko'nikmalarni shakllantirishda ta'lim vositalari va undagi topshiriqlar mazmuni.

82. Geografik xaritalar ko'nikmalarni va malakalarni shakllantirishda muhim vosita ekanligi.
 83. Tabiat va geografiya ta'limida kompetensiyalar.
 84. Kompetensiya tushunchasining mazmuni. Tabiat va geografiya ta'limida kompetensiyaviy yondoshuv.
 85. Kompetensiyalarning turlari.
 86. Tabiat va geografiya darslarida kompetensiyalarni shakllantirish usullari.
 87. Kompetensiyalarni shakllantirishda amaliy mashg'ulotlar, mantiqiy topshiriq va masalalarning o'rni.
 88. Tabiat va geografiya ta'limida tarbiya turlari.
 89. Ta'lim va tarbiyaning uyg'unligi.
 90. Tabiat va geografiya ta'limida tarbiya turlari: ilmiy dunyoqarash (dunyoni moddiylik), ekologik, estetik, ahloq-odob, vatanparvarlik, mehnat, iqtisodiy tarbiya va boshqalar.
 91. Tabiat va geografiya ta'limi vositalari hamda ular bilan ishlash metodikasi.
 92. O'quv vositalari tasnifi. Tabiiy ob'ektlarning tasviri. Predmet va hodisalarning shartli belgilar bilan ifodalangan tavsifi va tasviri: verbal; kartografik; chizma-statistik; chizma sxematik.
 93. O'quv jarayonida foydalanidigan asbob-uskunalar.
 94. Tabiat va geografiya ta'limida o'qitishning texnik vositalaridan foydalanish.
 95. Texnika vositalaridan foydalanishga qo'yiladigan talablar. EHM dan tabiat va geografiya ta'limida foydalanish.
 96. Tabiat va geografiya ta'limida foydalaniladigan o'quv-ko'rgazmali vositalar tasnifi.
 97. Tabiat va geografiya ta'limida rasmlardan foydalanish.
 98. Diagramma va grafiklar bilan ishlash.
 99. Ularning turlari. Jadvallar bilan ishlash. Modellar bilan ishlash. Tog' jinslari namunalar va gerbariy bilan ishlash.
 100. Statistika materiallari bilan ishlash. Ko'rgazmali vositalarga qo'yiladigan talablar.
 101. Tabiat va geografiya ta'limda tadqiqot usullari.
 102. Ilmiy tadqiqot uyushtirishni ahamiyati. Atrofimizdagi olam, tabiatshunoslik va geografiya fani o'qituvchilari tomonidan ilmiy tadqiqotlar olib borilishi.
 103. Tadqiqotda nazariy va eksperimental-emperik metodlar.
 104. So'rovnoma va kuzatish uyushtirish. Tajriba sinflarida eksperiment uyushtirish bosqichlari.
 105. Geografik maydoncha va uni jihozlash. Geografik maydonchaning o'quv jarayonidagi hamda tabiiyot va geografiya ta'limidagi ahamiyati. Geografik maydonchaning tuzilishi. Geografik maydoncha: astronomik, meteorologik, gidrologik, geomorfologik kuzatish olib boriladigan joy.
 106. Zamonaviy geografiya xonasi. Geografiya xonasining o'quv jarayonidagi o'rni va ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati. Geografiya xonasi jihozlash. Zamonaviy geografiya xonasini jihozlashga qo'yilgan talablar va bu boradagi manfaatdor tashkilotlarning tavsizalari.
 107. Tabiat va geografiyani o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish. Tabiiyot va geografiya ta'limida noan'anaviy darslar va interfaol usullardan foydalanish. O'qitishning axborot-kommunikatsiya texnologiyalari haqida umumiy tushuncha, ularning tasnifi. Multimediali texnologiyalar, elektron ta'lim resurslari, o'quv-uslubiy ta'minot, interfaol doskalardan foydalanish.
 108. O'quvchilar mustaqil o'quv faoliyatini tashkil etishning uslub va vositalari
- Uch darajali testlar asosida tabiiyot va geografiya ta'limi jarayonini yutuqlarga erishish darajasini baholash. Sinfdan tashqari ishlarning maqsad va vazifalari. Doimiy o'tkaziladigan ishlar turlari. Tabiatshunoslik va geografiyaga oid to'garaklar. Fakultativ mashg'ulotlar,

muzeylar, o'quvchilarning ilmiy jamiyatlari. Sinfdan tashqari uyushtiriladigan ishlar. Olimpiadalar, tabiatshunoslik haftaliklari, geografik haftaliklar. Geografik kechalar.

109. Tabiat va geografiya ta'limida amaliy topshiriqlarni tuzish hamda ulardan foydalanish usullari. Tabiiyot va geografiyani o'qitishda mashq va masalalarning ahamiyati. Ularga qo'yiladigan ilmiy va metodik talablar. Geografiya fanidan mashq va masalar tuzish tajribasi. O'quvchilar bilimni sinash, ularni xalqaro baholash tadqiqotlariga tayyorlashda amaliy topshiriqlar (geografik mashq va masalalar, amaliy topshiriqlar)dan foylanishning roli. Amaliy topshiriqlarning geografiyadan fan bellashuvlarini tashkil etishdagi ahamiyati.

110. Tabiat va geografiyani o'qitish jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash. Ta'limning keys-stadi texnologiyasiga kirish: keyslarni ishlab chiqish qoidasi. Geografiyani o'qitishning ilg'or pedagogik uslublari. Muammoli o'qitish. Tabiiyot va geografiyani o'qitish jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalarni tatbiq etish.

Fan o'qituvchisi:

Nauruzbaeva G.T.